

Tisdagen den 9 maj

Kl. 15.00

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om anledningen
till svenskt delta-
gande i den s. k.
Bilderberggruppen*

§ 1 Justerades protokollet för den 28 april.

§ 2 Föredrogs och bifölls
Interpellationsframställningar 1977/78:171 och 172

§ 3 Föredrogs och hänvisades
Proposition
1977/78:182 till utbildningsutskottet

§ 4 Föredrogs och hänvisades
Redogörelse
1977/78:21 till utrikesutskottet

§ 5 Föredrogs men bordlades åter
Finansutskottets betänkande 1977/78:35
Skatteutskottets betänkanden 1977/78:51 och 53
Justitieutskottets betänkanden 1977/78:32 och 34–37
Utrikesutskottets betänkanden 1977/78:12–14
Försvarsutskottets betänkanden 1977/78:23 och 24
Socialutskottets betänkande 1977/78:31
Kulturutskottets betänkanden 1977/78:22 och 23
Utbildningsutskottets betänkanden 1977/78:23–25
Trafikutskottets betänkanden 1977/78:22–24
Jordbruksutskottets betänkanden 1977/78:25 och 27

§ 6 Om anledningen till svenskt deltagande i den s. k. Bilderberggruppen

Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN erhöll ordet för att besvara *Carl-Henrik Hermanssons* (vpk) den 27 april anmälda fråga, 1977/78:436, och anförde:

Herr talman! Carl-Henrik Hermansson har frågat mig om anledningen till att jag nyligen deltog i den s. k. Bilderbergkonferensen.

Bilderbergkonferenser har hållits mer eller mindre regelbundet sedan mitten av 1950-talet. Deltagarna utgörs av politiker, ämbetsmän, företrädare för näringslivet, forskare och journalister från Europa och Nordamerika. Två av konferenserna har hållits i Sverige, den ena 1962 och den andra 1973.

Ämnena för konferenserna berör som regel aktuella ekonomiska och sociala problem i industrivärlden eller tredje världen. Vid några tillfällen har

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om anledningen
till svenskt delta-
gande i den s. k.
Bilderberggruppen*

man också behandlat ämnen med anknytning till internationell politik.

Deltagarna deltar i konferenserna som privatpersoner och inte som officiella representanter för sitt land. Det förekommer heller inga gemensamma uttalanden eller andra för deltagarna bindande gemensamma opinionsyttringar.

Konferenserna omfattar föredrag och diskussioner i seminarieform. Deltagarna får på detta sätt möjligheter att fördjupa sina kunskaper och utbyta erfarenheter på de områden som behandlas. Det bör också ligga ett värde i att representanter för samhällslivet i olika länder får träffa varandra i andra former än vad som är möjligt i officiella sammanhang.

CARL-HENRIK HERMANSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar Thorbjörn Fälldin för svaret, som jag emellertid finner helt otillfredsställande.

Det förhållandet att statsråd ur den tidigare socialdemokratiska regeringen deltagit i Bilderberggruppens konferenser kan inte vara något hållbart skäl för Thorbjörn Fälldin att också göra det. En ny regering behöver ju inte till varje pris upprepa den tidigare regeringens dumheter. Varje ny regering kan lätt, som historien visar, hitta på alldeles egna och nya dumheter. Min kritik gäller i lika mån tidigare statsråds och herr Fälldins deltagande i Bilderberggruppens möten.

Varför är vpk kritiskt mot att svenska regeringsmedlemmar deltar i dessa konferenser anordnade av den s. k. Bilderberggruppen? Avgörande är att det handlar om slutna konferenser av en subjektivt utvald maktelit i den kapitalistiska världen.

"Bilderberggruppen består av ledande politiker och finansmän från västvärlden, som vid sina strängt hemliga sammankomster diskuterar världsekonomin" – den presentationen gör Svenska Dagbladet. Den franske industri- och bankmagnaten Rothschild, Fiatchefen Agnelli, styrelseordföranden i Philipskoncernen, chefer för oljebolag som BP och Exxon och en rad andra representanter för storfinansen, t. ex. Marcus Wallenberg, ger konferenserna deras karaktär. Vad har Sveriges statsminister och ledaren för centerpartiet i det sällskapet att göra? Det fanns en tid när herr Fälldins parti förklarade sig sitta mitt på barrikaden i klasskampen. Den tiden är tydligen nu för länge sedan förbi.

Deltagandet i årets konferens tycks mig ha särskilt allvarliga aspekter. På dagordningen stod bl. a. ämnet "Västförsvaret med dess politiska implikationer". Deltagare i konferensen var bl. a. USA:s förre utrikesminister Henry Kissinger och NATO:s överbefälhavare Alexander M. Haig junior. Förstår inte herr Fälldin att det kan skapa tvivel om konsekvensen i Sveriges alliansfria och neutrala kurs att han som statsminister deltar i sådana överläggningar? Nu säger herr Fälldin att alla deltar i konferenserna som privatpersoner. Men Sveriges statsminister kan inte delta i en sådan konferens som privatperson.

Herr talman! In summa: Det måste anses helt olämpligt att Sveriges

statsminister – för det är väl herr Fälldin fortfarande? – deltar i konferenser av typ Bilderberggruppen. *Det* komprometterar honom.

Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN:

Herr talman! Det är fullt klart, Carl-Henrik Hermansson, att jag inte kan delta i vare sig det ena eller det andra här hemma i Sverige eller utomlands utan att folk känner mig som statsminister. Men det är viktigt att framhålla – och här har jag möjligen andra erfarenheter från umgänget med folk på västsidan än Carl-Henrik Hermansson har – att det här handlar om en fri och öppen debatt. Jag var fullt medveten om att en del av diskussionen vid årets konferens skulle röra västalliansen, men det avgörande skälet till att jag deltog var att man skulle diskutera de problem industrivärlden står inför till följd av den strukturomvandling som uppstår genom de unga industrinationernas tillkomst. Den diskussionen tyckte jag att det var viktigt att ta del av.

Låt mig också understryka att det inte förekommer några deklARATIONER eller bindande uttalanden. Det har sitt värde att lyssna också till dem som man kanske inte alltid sympatiserar med. Jag utgår ifrån att folk tillerkänner mig den självständigheten att jag är i stånd att fatta egna beslut, även om jag har lyssnat till någon som har en annan uppfattning än jag. Det är med den inställningen jag åker också österut i världen och lyssnar till människorna där.

Till sist vill jag säga att om Carl-Henrik Hermansson skulle få en inbjudan till denna konferens, så är mitt råd: Tag chansen!

CARL-HENRIK HERMANSSON (vpk):

Herr talman! Uppriktigt sagt, Thorbjörn Fälldin, tror jag inte att risken är så stor för att jag skulle få någon inbjudan till Bilderbergkonferensen. Jag beklagar inte det, för jag skulle inte resa även om jag fick en sådan.

Jag tycker nog att Thorbjörn Fälldin skall tänka över den här frågan ytterligare en gång. Det finns en rad öppna institutioner – Förenta nationerna, dess underorgan m. fl. – där debatter om den ekonomiska och politiska utvecklingen kan föras. Också där kan man föra en fri och öppen debatt. Där bör Sverige vara med, gärna med sin statsminister, men däremot inte i en sluten klubb med den kapitalistiska världens finansiella grädda. Det är det min kritik gäller. Jag tror att herr Fälldin borde överväga den här frågan en gång till, och jag upprepar vad jag förut sade, nämligen att det måste anses olämpligt att Sveriges statsminister, som icke kan framträda som privatperson oavsett om han reser det kravet eller ej, deltar i slutna konferenser av den här typen. Det kan skapa missförstånd, och jag tror inte det positiva som herr Fälldin fick ut av konferensen kan uppväga risken för de missförstånd som kan uppstå.

Överläggningen var härmed slutad.

Nr 137

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om anledningen
till svenskt delta-
gande i den s. k.
Bilderberggruppen*

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utredning
rörande ledande
politikens samröre
med den organi-
serade prostitutio-
nen, m. m.*

§ 7 Om utredning rörande ledande politikens samröre med den organiserade prostitutionen, m. m.

Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN erhöi ordet för att besvara Gunilla André (c) den 8 maj anmälda interpellation, 1977/78:171, och anförde:

Herr talman! Mot bakgrund av uppgifter i massmedia – närmast i ett program den 2 maj i år i Studio S i TV – om att ledande politiker och högre tjänstemän skulle vara inblandade i organiserad prostitution har Gunilla André ställt tre frågor till mig. Gunilla André har härvid omnämnt att enligt uppgift förre rikspolischefen Carl Persson i augusti 1976 till dåvarande statsministern Olof Palme lämnat över en promemoria med krav på att en utredning skulle tillsättas kring dessa förhållanden.

Gunilla André frågar först om jag är beredd att redogöra för eventuella kontakter från rikspolisstyrelsen till regeringen beträffande högre tjänstemäns och politikens samröre med den organiserade prostitutionen.

Det är riktigt att dåvarande rikspolischefen Carl Persson lämnat över en promemoria i ämnet till dåvarande statsministern Olof Palme. Om den saken har Olof Palme uttalat sig i en artikel den 20 november 1977 i Dagens Nyheter.

I artikeln erinras om att det, i samband med polisutredningen rörande den s. k. bordellmamman i Stockholm, hade spritts rykten om att ett antal kända svenskar – bl. a. ämbetsmän, statsråd och framträdande riksdagsledamöter – hade varit kunder på bordellen. Olof Palme anger vidare:

”I mitten av augusti 1976 uppsöktes jag av rikspolischefen som delgav mig en promemoria vari återfanns en del av de påståenden och rykten som rörde företrädare för förvaltningen och för olika politiska partier.

Jag fann det också i detta fall naturligt att rikspolischefen uppsökte mig för en redovisning. Jag kunde vid en granskning av materialet inte finna något belägg för att dessa rykten skulle vara sanna. Därför vidtog jag ingen annan åtgärd än att överlämna materialet till statsminister Fälldin. Ärendet aktualiserades ju omedelbart före regeringsskiftet.”

Det var i samband med regeringsskiftet som Olof Palme överlämnade den aktuella promemorian till mig. Han berättade samtidigt att han låtit företa vissa efterforskningar med anledning av promemorian och att han kommit fram till att det saknades varje grund att gå vidare med saken i form av särskild kommission.

Jag – och sedermera även justitieminister Sven Romanus – tog del av innehållet i promemorian. I en passus där omtalades att bordellmamman uppgivit namn på kända kunder som hon skulle ha haft. Några exempel angavs. Jag kunde på rak arm konstatera en direkt lögn. Jag fann nämligen att mitt eget namn var med bland de uppgivna kunderna. Jag vill här skjuta in att jag inte avser att medverka till otillbörlig ryktesspridning genom att uppges något av de andra namnen.

I november 1976 behandlades promemorian vid ett sammanträffande mellan Sven Romanus, Carl Persson och mig. Carl Persson uppgav då att JO

utredde den rättsliga sidan i dess helhet. Ett ärende om påstått utnyttjande av minderåriga var föremål för polisutredning i vanlig ordning. Carl Persson angav vidare att frågan om tillsättande av en särskild utredning, enligt hans mening, hade förfallit.

Det kan tilläggas att jag, i närvaro av Sven Romanus, också informerade statsråden Gösta Bohman och Per Ahlmark om saken.

Vår uppfattning blev densamma som tidigare Olof Palmes: det saknades för regeringens del grund för att gå vidare med saken i form av särskild kommission. I överensstämmelse härmed var vår uppfattning att det inte fanns behov – för att anknyta till Gunilla Andrés andra fråga – av vidare "utredning i frågan i enlighet med gjorda påståenden i massmedia".

Gunilla Andrés tredje fråga lyder: Hur ser statsministern på dessa frågor i förhållande till politikernas anseende och människornas tilltro till demokratin?

Jag vill i denna del till en början deklarerat att jag givetvis inte har någon annan uppfattning än Gunilla André om hur betydelsefullt det är för demokratins vitalitet och fortlevnad att allmänhetens förtroende för politiker inte undergrävs.

Men vi får inte glömma att med ställningen som offentlig person ökar risken för att bli utsatt för ett sådant närgånget intresse där gränserna mellan fakta och spekulationer likaväl som mellan nyhetsförmedling och rykesspridning kan vara ganska flytande. Genomslagskraften även hos en aldrig så dåligt underbyggd men nedsättande uppgift är i regel mycket stor.

Våra lagar bygger – med rätta – på att en brottsutredning mot en enskild person inte får sättas i gång utan att det föreligger åtminstone en viss grad av sannolikhet för att den som skulle avses med utredningen har gjort sig skyldig till något brottsligt.

En politiker måste visserligen finna sig i att fortlöpande utsättas för en närgående granskning. Jag kan dock inte tro att det finns någon som på allvar vill göra gällande att inte också politikern bör ha ett visst skydd för sin personliga integritet. Hänsynen till övergripande samhällsintressen får enligt min mening aldrig drivas därhän att han eller hon, så snart vissa obestyrkta påståenden har börjat komma i svang, skall behöva inför allmänheten schavottera som offentligt misstänkt.

GUNILLA ANDRÉ (c):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för svaret på min interpellation. Avsikten med min frågeställning var att få ett auktoritativt klarläggande, eftersom rykesspridning och spekulationer fortfarande hålls vid liv. Det inger olust och undergräver allmänhetens förtroende för rättssäkerheten.

Av svaret framgår klart och entydigt att de rykten som varit i omlopp är helt utan grund. Det är befriande att en politiker och statsminister träder fram och säger, att på den omdiskuterade listan finns t. o. m. hans eget namn. Därmed är det klart visat att det här rör sig om en ren lögn. Det illustrerar verkligen kvaliteten på ryktena. Det hedrar Thorbjörn Fälldin att han inte vill säga de andra namnen.

Nr 137

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utredning
rörande ledande
politikens samröre
med den organi-
serade prostitutio-
nen, m. m.*

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utredning
rörande ledande
politikens samröre
med den organi-
serade prostitutio-
nen, m. m.*

Nu bör massmedia – både i form av TV och tidningar – fortsättningsvis besinna sitt ansvar och liksom landets statsminister vägra att delta i förtalskampanjer och ryktesspridning som drabbar oskyldiga människor. Den personliga integriteten måste garanteras för alla.

OLOF PALME (s):

Herr talman! Jag har ingenting att invända mot statsministerns interpellationssvar. Eftersom jag återopas så utförligt, vill jag emellertid lämna några ytterligare upplysningar i ämnet.

Söndagen den 22 augusti 1976 uppsöktes dåvarande statsrådet Thage Peterson och jag av rikspolischefen Carl Persson och överdirektör Åke Magnusson. Vi hade den söndagen valupptakt i olika delar av landet men begav oss till Stockholm för det här brådsakande sammanträffandet. Rikspolischefen överlämnade då till mig den av Thorbjörn Fälldin nämnda promemorian och fogade därtill en del kommentarer. Sedan representanterna för polisen avlägsnat sig, fattade vi vissa beslut.

För det första beslöt vi att hålla promemorian och dess innehåll strikt hemligt och underrätta på sin höjd ytterligare en eller två personer. Skälet är uppenbart.

Uppgifterna föreföll visserligen inte särskilt trovärdiga, men om de kom ut mitt i en valrörelse, skulle de ha stor politisk sprängkraft. Thorbjörn Fälldin har själv nämnt att han, då oppositionsledare, var ett av namnen i promemorian. Vi bedömde det så att han i valrörelsens slutskede inte skulle ha en chans att hinna värja sig mot beskyllningarna och ryktena, hur ogrundade de än var. Vi ville inte vinna något val på sådana villkor, utan vi ville att valrörelsen skulle handla om politiska sakfrågor.

För det andra beslöt vi, men hänsyn till det krav som rikspolischefen ställt om en kommission, att Thage Peterson så långt det sig göra lät skulle pröva sanningshalten i promemorians uppgifter. Det var mitt i valrörelsen och Thage Peterson tillhörde den centrala valledningen, men vi bedömde det ändå nödvändigt att han utan dröjsmål undersökte denna fråga. Så skedde också.

Resultatet av undersökningen blev att vi inte fann några belägg för att ryktena skulle vara sanna. Vi bedömde dem enbart som illvilliga rykten.

Om det är av något värde, kan jag på den grunden helt rentvå Thorbjörn Fälldin från beskyllningarna för samröre med den organiserade prostitutionen.

Det finns ingen som helst anledning för politiker att falla undan för ryktesspridare.

Vår avsikt var att efter valrörelsen närmare undersöka bakgrunden till rikspolischefens promemoria. Det blev emellertid regimskifte, och då återstod för mig ingenting annat än att omedelbart överlämna promemorian till den nye tillträdande statsministern. Detta skedde på statsrådsberedningen den 8 oktober 1976.

Så några ord om programmet Studio S. Det lider av en grundläggande oärlighet, nämligen i följande avseenden.

Promemorian från rikspolischefen var ingen nyhet; den hade redovisats av mig i Dagens Nyheter i samband med den s. k. DN-affären den 20 november.

Det är inte heller sant, som påstods i programmet, att jag inte vidtagit några åtgärder. I min artikel i Dagens Nyheter den 20 november 1976 säger jag: Jag kunde vid en granskning av materialet inte finna några belägg för att dessa rykten skulle vara sanna.

Det ger klart besked om att vi hade bedrivit efterforskningar.

Om dessa två omständigheter hade redovisats i programmet, skulle det knappast ha kunnat sändas.

Man kan, herr talman, ställa frågan hur rykten av detta slag kan uppstå. I de miljöer det här är fråga om tillhör det den mänskliga tragiken att i en del fall sprida vidlyftiga och fantasifulla påståenden. Men viktigare än detta är att den organiserade brottsligheten ofta har ett starkt intresse av att sprida rykten för att förvirra begreppen, komma i bättre försvarsposition osv. I sådana lägen får man inte falla undan.

Dess värre finns det alltid en jordmån för illvilliga rykten. Det är tyvärr heller inte något nytt. Det finns alltid de som är villiga att springa med sladdret i sin mun, låtsas ha speciella insikter, göra sig märkvärdiga inför omgivningen. Speciellt markerat är intresset när det är fråga om sprit, knark, sexualitet och ekonomiska oegentligheter. "Har du hört?" säger man. "Har du hört att den eller den har tagit till flaskan, tagit en sil, flyttat hemifrån och sammanbor med en annan, fifflat med valuta?" Och så befasts lögnerna i bredare ringar, och sedan sprids stanken av dumhet och illvilja.

Massmedia gör understundom mycket allvarliga övertramp. Detta skall vi med skärpa brännmärka när det förekommer men bevara friheten i det demokratiska samhället.

Men om möjligt än värre är allt det sludder som aldrig ens kommer i tidningen. Och det är inte på samhällets bakgårdar som man i första hand möter den här typen av verksamhet, utan det är ofta vid de flottaste middagsborden, kring de dyrbaraste whiskysorterna och de mest pyntade kaffeborden som skvallret finner sin otäckaste form. Känn dig själv, svenska sladderfolk, skrev Lars Forssell i en ytterst tänkvärd liten artikel för några år sedan.

Socialdemokrater har i decennier fått lära sig att leva med detta, och vi har kanske inte mötts med någon överväldigande sympati eller misskund. Mänskligt är det alltid påfrestande, och vi måste därför alla ha full respekt för dem som inte orkar klara situationen, men skvallret och illviljan skall man sopa till när de någon gång sticker upp sina fula trynen. Och politiker skall stå på sig och aldrig falla undan – det är också ett viktigt led i värdet för demokratins vitalitet och fortlevnad.

JÖRN SVENSSON (vpk):

Herr talman! Vänsterpartiet kommunisterna är inte intresserat av att gräva i personskvallret eller privata tragedier som saknar politisk relevans. I den mån sådant förekommer ser vi det mer som följder av borgerlig dubbelmoral och

Nr 137

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utredning
rörande ledande
politikens samröre
med den organi-
serade prostitutio-
nen, m. m.*

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utredning
rörande ledande
politikens samröre
med den organi-
serade prostitutio-
nen, m. m.*

en förljugen sexualsyn i samhället.

Vad det nu gäller är förtroendet för ämbetsmän och politiker, för rättsapparaten sätt att fungera, för likheten inför lagen och för den vanliga människans chans att få sin rätt.

Ur de synpunkterna är interpellationssvaret mycket dåligt. Det minskar inte oklarheten. Det väcker tvärtom en rad politiska frågor som vi inte ser att man kan gå förbi.

För det första: Höga politiker skall inte bara tala om ryktesspridning och dess förkastlighet. De har vetat att denna härva började komma i dagen redan 1970. Varken Olof Palme eller Thorbjörn Fälldin har tidigare gjort någonting för att skapa klarhet. Det är också något anmärkningsvärt att man i dag betecknar material från säkerhetspolisen som entydigt lögnaktigt. Bedriver säkerhetspolisen den typen av kampanj är den ju en verklig riks fara, och då borde man aktivt och snabbt göra något åt det. I dag har tyvärr ingenting klarnat. Ryktena kommer av allt att döma att fortsätta. Varför inte klargöra vilken typ av material som ligger bakom dessa uppgifter och rykten och låta detta offentligen bedömas? Det skulle skapa klarhet, något som de här svepande och allmänna deklarationerna och förnekandena knappast kommer att göra bland folket eller i pressen.

För det andra: Man kan vara skeptisk mot polisen. Det finns i en hel del poliskretsar en benägenhet för konspiratoriskt tänkande. Om några vet vi kommunister det. Men det handlar här inte om enbart rykten och lösliga samband. Det handlar – såvitt jag har förstått – inte bara om påståenden från prostituerade och asociala. Både kriminalpolisen och säkerhetspolisen har bedrivit omfattande spaningsverksamhet. Man har haft möjlighet att själv klarlägga eventuella direkta personsamband. Man har bevakat lokaliteter. Kan då, frågar jag, sambanden i alla de 200 fall som cirkulerar bara vara lögner och lösligheter? Kan då alla de 70 personer vars namn förekommit i samband med utnyttjande av minderåriga flickor bara vara oskyldiga offer för illasinnade rykten?

Från vpk har vi ofta sett skäl att kritisera polisen och högsta polisledningen. Men när det skett har alltid herrar Palme och Fälldin brukat träda upp till deras försvar. Då frågar man sig: Har samma polismakt nu plötsligt förvandlats till blott och bart en spridare av grundlösa rykten? Den omvändelsen verkar inte särdeles naturlig.

För det tredje: Hur kommer det sig att säkerhetspolisen fått utreda även sådana delar av härvan som normalt ankommer på kriminalpolisen?

För det fjärde: Varför hemlighetsmakeriet kring en del uppsatta personer? De prostituerade t. ex. får inte samma omsorg. De finns där till allmänt beskådande. Varför talas det bara om skyddet och integriteten för samhällets stöttepelare? Vem för deras talan, som blivit utnyttjade, därför att de redan i 13–14-årsåldern kommit att tillhöra samhällets utstötta? Varför går man inte vidare med deras fall? Varför är viljan så klen i den delen, när man nu är så beredd att skydda andra?

För det femte: Vad händer egentligen inom polismakten i landet, bakom alla dessa oklarheter? Påståenden och uppgifter kommer inte ur tomma

luften. Högsta polismakten i landet tycks läcka som ett såll. Kanske är det brist på disciplin. Men det kan möjligen också vara så, att rättskaffens polistjänstemän grips av olust inför mörkläggnings- och dubbeltydigheter. Att det blivit en tendens till sönderfall och fraktionering inom polismakten. Att man inte är säker på hur lojaliteterna går. Är det så, är det ytterst allvarligt. Och det skulle tyvärr stämma med vad man kan iakttä inom en del andra offentliga apparater. Det kan inte hjälpas att det hela börjar lukta en smula Weimarrepublik.

Från vpk godtar vi inte detta. Vi godtar inte Thorbjörn Fälldins svar. En parlamentarisk kommission skulle skapa klarhet. En offentlig person, som inte har något att dölja, behöver inte frukta rykten. Men ryktena kan avlivas och de eventuellt sanningsenliga uppgifter som kan finnas kan uppenbaras. Men det sker inte om man bara avlärdar dem, eller om man försöker vända det hela till ett angrepp på pressens frihet. Det sker bäst genom ärlighet och öppenhet på alla nivåer och genom att göra allvar av principen om likheten inför lagen.

Statsrådet OLA ULLSTEN:

Herr talman! Jag kan helt instämma i vad statsministern just har sagt som svar på Gunilla Andrés interpellation. Alla de ansvariga politiker från olika partier som tagit del av promemorians innehåll har gjort den entydiga bedömningen att det inte finns någon belagd grund för de påståenden och rykten som den förmedlar.

Jag vill bara här tillägga några synpunkter på massmediernas roll i sammanhanget och därvid i hög grad instämma i det som Olof Palme sagt. Tidningar, radio och TV har som en viktig uppgift att kritiskt granska de makthavande, belysa deras beslut, pröva deras handlande. Den oberoende granskningen är omistlig för vitaliteten i vår demokrati. Den främjar öppenhet och motverkar att viktiga fakta döljs för allmänheten. Den bidrar verksamt till att hindra korruption och maktfullkomlighet. Fria massmedier, som fyller sin kritiska roll, stärker demokratin – ja, vår typ av demokrati är otänkbar utan dem.

Det är också naturligt att svenska journalister – kanske inspirerade av Watergate – undersöker om det finns något dolt och sjukt att avslöja också i vårt land, likaväl som det fanns i USA. Men vad de då också borde ta med sig är den benhårt kritiska källanalysen. Alla vet att det kring offentliga personer cirkulerar massor av rykten, förtal och spekulationer, som i regel mera speglar något sjukt hos dem som sprider förtälet än hos dem det riktar sig mot. Det är ingen hemlighet att ledande politiker också i den gamla regeringen varit utsatta för sådant förtal, som bara kan fördömas. Motsvarande drabbar nu också andra.

Ingen vet vem som utsätts härnäst. För utmärkande för den här typen av ryktesspridning är att den inte behöver någon som helst grund. Den uppfinnar av illvilja sina egna fantasier. Därför bör den genom medverkan av alla ansvarsfulla människor och massmedier få slå tillbaka på upphovsmännen, inte drabba oskyldiga, inte ens människor som råkar befinna sig i

Nr 137

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utredning
rörande ledande
politikens samröre
med den organi-
serade prostitutio-
nen, m. m.*

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utredning
rörande ledande
politikens samröre
med den organi-
serade prostitutio-
nen, m. m.*

ansvarsfulla positioner.

Att så sker är inte bara en fråga om allmän hederlighet och omsorg om de människor som makthavarna också är, även om det kan vara skäl nog. Än allvarligare är att hela vårt politiska klimat kan bli kvalmigt av andlig miljöförstöring om vi inte står upp mot tendenser till ogrundad smutskastning, falsk ryktesspridning, illvilligt förtal. Sakfrågorna förloras i en seg och eländig gröt av tassel och sedan rubriker om människors privatliv. Partier och politiker kan komma att – utan varje grund – framstå som styrda av personliga böjelser och egen vinningslystnad i stället för att vara bärare av idéer och uppdrag från sina väljare. Sker det drabbas inte bara enskilda makthavare; då har viktiga förutsättningar ryckts undan för en saklig samhällsdebatt och för en väl fungerande demokrati.

Det här handlar inte om att begränsa journalisters frihet att granska och skildra sakförhållanden, också när de är obekväma för politikerna. Den friheten skall vi slå vakt om. Den skall vi värna ännu bättre genom förslag som regeringen lägger fram om stärkt skydd för fri- och rättigheterna i grundlagen och genom den utredning vi tillsatt om en ny yttrandefrihetslagstiftning.

Noga dokumenterade skildringar av verkliga förhållanden skall inte bara vara tillåtna, de är angelägna.

Men detta är något helt annat än att medverka till att sprida rykten utan grund, förtal utan underlag, sladder utan fakta och relevans. Sådant försvagar inte minst förtroendet för massmedierna själva, kan få människor att tro att journalister är sladdertackor också när de har ett verkligt underlag i ett viktigt ärende.

Vi har i Sverige länge varit förskonade från det grävande i politikens privatliv och den lösa spridning av skvaller som länge förekommit i andra länder. Vi har också fortfarande en stor majoritet av journalister och massmedier som känner sitt fulla ansvar som kritiska och samtidigt sakliga granskare av de makthavande. Låt oss gemensamt se till att vi bevarar den situationen för framtiden. Det kan ske genom att både politiker och journalister noga granskar allvarliga påståenden, klarlägger det som kan föranleda seriösa frågor, avvisar det som uppenbart saknar grund. Vi bör främja hederlighet, inte hyenamentalitet.

Ekonomiministern GÖSTA BOHMAN:

Herr talman! Jag har inte mycket att tillägga till det som Thorbjörn Fäldin, Olof Palme och Ola Ullsten har sagt, bara följande:

I sitt svar framhöll Thorbjörn Fäldin att han i närvaro av Sven Romanus hade informerat också mig och Per Ahlmark om saken. Jag vill, herr talman, med anledning av det klart deklarera att jag helt anslöt mig till Thorbjörn Fäldins uppfattning om den bristande trovärdigheten och den uppenbara grundlösheten i de rykten som den berörda promemorian vidarebefordrade. Jag är alltså delaktig i och ställer mig helt solidarisk till det ståndpunktstagande som Thorbjörn Fäldin gjorde, att inte på grundval av den här promemorian låta tillsätta någon särskild kommission.

Herr talman! Det må ursäktas mig om jag trots allt tycker att det i denna väl regisserade föreställning finns något som inte riktigt stämmer. Är det så att allt vad som förekommer i den bekanta promemorian och allt underlagsmaterial som den baserar sig på innebär just vad som har framhållits här av en enig krets av partiledare från fyra partier, dvs. att förre rikspolischefen Carl Persson och hans personal ägnar sig åt smutskastning och ryktesspridning, ägnar sig åt att sprida grundlösa uppgifter, sanningslöshet och illvilja, ägnar sig åt att undergräva demokratin? Om dessa starka ord har fog för sig, om grundlösheten och lögnaktigheten är så djupgående, är detta helt häpnadsväckande. En sådan polismakt kan vi inte ha i det här landet. Här måste räfst- och rättarting omgående hållas, hela polismakten reorganiseras och de skyldiga uppspåras, som tydligen – enligt vad som sägs – för att uppnå egna dunkla politiska syften sprider de här uppgifterna eller hotar med att de har dem på hand.

Antingen är dessa påståenden riktiga, och då kan vi inte bara sitta med armarna i kors och låta denna polismakt fara fram som den har gjort, eller också är det så att delar av materialet är felaktigt och grundlöst men att det finns andra delar som innehåller substans och skulle motivera åtgärder mot de utpekade och eventuellt skyldiga, motivera att man gick vidare i saken. Då skall man naturligtvis hålla räfst- och rättarting i de delar där beskyllningarna har varit falska och grundlösa och dikterade av illvilja, där det har varit smutskastning. Men då skall man också skapa klarhet kring de andra. Man kan nämligen inte, såvitt jag förstår, stå upp här och säga att polismaktens material är totalt grundlöst och att dess uppgifter dikteras av illvilja och sedan lämna saken och säga: Nu gör vi ingenting åt det här. Har vi en polismakt i det här landet som spelar rollen av demokratins smutskastare och spridare av illvilja och grundlösa personliga rykten, då måste någonting genast göras åt ett så grovt missförhållande i samhället.

Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN:

Herr talman! Olof Palme redovisade bakgrunden till promemorians tillkomst och sade att han skulle ha tagit itu med den efter valet. Låt mig till denna redovisning säga att vi har gjort våra undersökningar och de bedömningar som jag har redovisat i svaret till Gunilla André.

Jörn Svensson tog redan i den här debatten upp frågan hur det förhåller sig med 14–15-åringarna – den får ju Jörn Svensson svar på av justitieministern när denna debatt är slut. Men i hans anförande fanns också inslag av osäkerhet, om det rättssystem vi har här i landet verkligen fungerar. Eftersom Jörn Svensson tagit upp saken i denna debatt vill jag redan nu peka på – och jag vet att justitieminister Romanus kommer att utveckla det – att JO har granskat den s. k. bordellhärvan och inte funnit något som helst belägg för att åklagare eller polis tagit ovidkommande hänsyn till eller obehörigen skyddat någon kund i bordellverksamheten eller i övrigt brustit i objektivitet.

Låt mig påminna om att till grund för de bedömningar vi gjorde låg just den omständigheten att det då var klarlagt att JO granskade denna affär i dess

*Om utredning
rörande ledande
politikens samröre
med den organi-
serade prostitutio-
nen, m. m.*

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utredning
rörande ledande
politikens samröre
med den organi-
serade prostitutio-
nen, m. m.*

helhet, att det pågick en utredning i vanlig ordning om 14–15-åringarna och att rikspolischefen ansåg att framställningen hade förfallit.

Jörn Svensson hade sedan synpunkter på säkerhetspolisens roll i denna fråga. Jag vill då säga att såvitt jag vet har säkerhetspolisen inte bedrivit någon egen spaning beträffande de förhållanden som behandlas i interpellationen och i mitt svar på interpellationen. Jag finner därför inte anledning att nu närmare gå in i någon debatt om säkerhetspolisen.

Därefter kom Jörn Svensson in på frågan om en medborgarkommission – en debatt som har förts länge. Jag uttalade i mitt svar till Gunilla André att när det gäller politiker är genomslagskraften i allmänhet mycket stor även hos en aldrig så dåligt underbyggd men nedsättande uppgift. Det ligger, menar jag, i sakens natur att denna effekt kraftigt förstärks om det tillsätts en extraordinär utredning – vare sig den har formen av en medborgarkommission eller någonting annat – med den officiella prägel som det förfarandet har.

Jag vill upprepa att våra lagar bygger på att en brottsutredning inte får sättas i gång utan att det föreligger åtminstone en viss grad av sannolikhet för att den som skulle avses med utredningen har gjort sig skyldig till något brottsligt. Mot den bakgrunden kommer även en extraordinär utredning – det är sedan ganska likgiltigt vad man säger i direktiven eller i annan ordning – i allmänhetens ögon lätt att framstå som ett indicium på att något brottsligt eller i varje fall något otillbörligt verkligen ägt rum. Det skulle vara lättare att godta en sådan åtgärd om det verkligen alltid var möjligt att genom en sådan utredning en gång för alla entydigt motbevisa oriktiga påståenden. Men så är långt ifrån fallet. Och då har utredningen med allt vad den innebär av obehag för den eller dem som drabbas inte fört saken framåt. Tvärtom föreligger det risk för att slutsatser av typen ”ingen rök utan eld” har fått ytterligare näring och spridning till en vidare krets. Det är alltså långt ifrån givet att en extraordinär utredning, oavsett hur grundlösa beskyllningarna är, får den klarläggande effekt som är avsedd.

Till sist vill jag i denna del säga att jag finner det angeläget att så långt det är möjligt utredningar av den här sorten utförs i den ordning som statsmakterna har lagt fast i lag, i första hand i rättegångsbalken. Jag har inte funnit belägg för att åklagare och polis skulle brista i objektivitet om en förundersökning avser en högt uppsatt person i den ena eller andra offentliga ställningen. Jag kan därvidlag än en gång hänvisa till JO-uttalandet. Jag vill naturligtvis gärna göra tillägget att om det i något fall skulle framkomma sannolika skäl för att en person i framskjuten offentlig ställning gjort sig skyldig till något förfarande som allvarligt kan rubba förtroendet för honom i hans verksamhet, anser jag att man med kraft skall verka för att i lämpliga former all möjlig klarhet skapas i saken. Det var också därför som vi underrättade oss om att man på alla de områden som berörs i interpellationen på den ordinarie vägen verkligen hade satt i gång utredningar för att klarlägga det hela.

Till sist, herr talman, några ord om massmedias roll. Denna har diskuterats en hel del på sistone. Jag har själv stått i centrum. Jag har kritiserat vad jag anser vara otillbörliga förlöpningar. Jag har gjort det oavsett om dessa är straffbara eller inte. Min inställning i den delen är oförändrad. Jag tycker

också att övertrampen har ökat på senare tid. Men när jag sagt det vill jag gärna passa på tillfället att med kraft understryka att vår pressfrihet är av oskattbart värde och att vi alla måste vara rädda om den. Att värna om pressens och över huvud taget om massmedias frihet innebär emellertid bl. a. att man är medveten om att det ändå rör sig om en frihet under ansvar. Massmedias genomslagskraft är så enorm och skadorna av ett feltramp kan bli så stora att det är nödvändigt att den ansvarskänsla jag nu har talat om alltid präglar massmedias arbete. Jag är glad att kunna säga att enligt min mening det helt övervägande flertalet av dem som arbetar inom massmedia följer spelreglerna och gör ett bra och renhårigt jobb. Jag vill påminna om det och säga det här och nu. Detta får inte undanskymmas av det missbruk av den vidsträckta friheten som enstaka individer gör sig skyldiga till.

PER GAIHRTON (fp):

Herr talman! Jag hade inte tänkt att ta till orda i den här debatten. Jag känner i och för sig mycket stor sympati för Thorbjörn Fälldin i hans beträngda läge. Men jag är också djupt besviken på debatten som den har förts, och jag finner det helt enkelt vara min skyldighet som vald av en del av svenska folket att reagera.

Som det förhåller sig i dag är detta i grund och botten en förtroendefråga. Det gäller frågan om svenska folket litar på sina politiker. Tror någon att människorna hade väntat något annat, när landets högsta politiker är utsatta för ryktesspridning, än att dessa högsta politiker skulle ställa sig upp i riksdagen och i välplanerade anföranden förneka att ryktena är sanna? Tror någon att svenska folket hade väntat sig någonting annat? Nej, tyvärr hade man kanske inte väntat sig någonting annat. Problemet är nämligen att förtroendet för oss som är satta att styra riket inte är vad det borde vara. Och där ligger den fundamentala bristen i detta sätt att försöka få stopp på ryktena. Man kan inte legitimera sig själv. Man kan inte själv vara den domare som dömer sig själv oskyldig – hur säkert man än vet att man är oskyldig.

Därför är jag djupt besviken, för jag hade tagit för givet att man ifrån statsministerns och regeringens sida i dag skulle ha meddelat oss att man ämnade företa någon form av opartisk utredning av dessa beskyllningar, som jag i och för sig också personligen håller för sannolikt är osanna.

Men jag tror att det är risk – och därför känner jag det nödvändigt att reagera – att dessa rykten icke kan stoppas genom att representanter för de utpekade gemensamt och välregisserat lägger på locket. Jag tror att för att vi skall lyckas övertyga svenska folket om att vi i alla fall i viss utsträckning lever som vi lär, att vi gör vårt bästa och att ryktena i detta speciella fall är lögnaktiga och felaktiga, måste svenska folket se att vi är beredda att låta någon utanförstående part göra ett utredningsarbete.

Här säger Olof Palme att Thage Peterson gjort en utredning av om dessa rykten är sanna eller ej. Men det är ju faktiskt en förolämpning mot såväl Sveriges folkvalda som Sveriges folk.

Hela polisen och säkerhetspolisen har varit inkopplade här, och polischefen – man må anse vad man vill om honom – har sammanställt en PM och

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utredning
rörande ledande
politikens samröre
med den organi-
serade prostitutio-
nen, m. m.*

överlämnat den. Sedan har Thage Peterson i socialdemokraternas valledning gjort en utredning, och så begär man på fullt allvar att svenska folket skall tro att saken är tillräckligt utredd och klarlagd!

Herr talman! Jag tror också att sådana här frågor har en mycket stor betydelse för demokratins livskraft, och jag håller inte för otroligt att Olof Palme har rätt när han här anar ganska odemokratiska och skumma krafter i bakgrunden. Jag tror det kan vara riktigt. Och jag tror det är väldigt viktigt att stämma i bäcken innan vi får en flod som kan bli ganska kraftig. Men jag är övertygad om, herr talman, att debatten här i dag tyvärr inte har stämt i bäcken. Det kommer att fortsätta att forsa, och jag tror inte det är till demokratins fromma. Jag är ledsen för det, herr talman.

OLOF PALME (s):

Herr talman! Jag tror det finns skäl att ta en del ting rakt och enkelt.

Jag försvarade polischefens åtgärd att komma till mig med den här promemorian i en artikel i Dagens Nyheter den 20 november förra året. Varför? Jo, någonstans i polisutredningarna hade det bladdrat en del personer med anknytning till den organiserade brottsligheten. De hade begagnat tillfället att stämma upp rykten.

Då kom polischefen upp till mig med materialet. Varför? Jo, med hänsyn till ryktenas karaktär ville han icke ta ansvaret för det, utan han ville att det skulle läggas på regeringen eller statsministern personligen att ta ansvaret för vad man skulle göra med detta. Och det fann jag naturligt. Jag har aldrig varit rädd för att ta ett sådant ansvar. Därför behöver man inte alls angripa polisen för att dess chef går upp och överlämnar denna promemoria.

Sedan får man granska denna promemoria, och det är både herr Thage Peterson och jag fullt kompetenta att göra. När man då tittar på den och märker att här finns inga belägg, utan det är bara illvilliga rykten, skall man inte av något slags feghet och rädsla sätta i gång med stora utredningar och medborgarkommissioner. Snus är snus och strunt är strunt, om än i polisiära promemorior – det är den enkla sanningen.

Vi fann alltså, efter att noggrant ha tittat på materialet, inte någon som helst anledning att falla undan. Jag betecknar det som ett ganska grovt försök av personer, som har att göra med den organiserade brottsligheten, att komma ifrån sitt trängda läge genom att sprida rykten omkring sig – och då skall det alltid finnas några Svensöner och Gahrtöner som intill förbannelse står upp och säger: "Tänk, om det ändå ligger någonting i det! Tänk, om medborgarnas förtroende kräver utredning!" Så fortsätter de att driva insinuationerna vidare för att få till stånd en kommission först och nästa kommission sedan. Då behövs det politiker som säger ifrån, att detta är strunt och förblir strunt.

Jag har ingenting med det här att göra nu utan det är en sak för herrarna i statsrådsbänken, och vi får se vad de finner ut. Men jag kommer inte att angripa dem, om de visar att de har råg i ryggen.

En melankolisk tanke har jag, herr talman, och det är att det är ett väldigt uppbåd i statsrådsbänken, på pressläktaren, på åhörarläktaren och i

kammaren när vi har en diskussion om bordeller, porr, prostitution och illvilliga rykten. Det är litet melankoliskt. Det här landet står inför stora och besvärliga ekonomiska problem. Många av våra gamla, traditionella industrier knakar i fogarna, 30 000–40 000 ungdomar går arbetslösa, många orter hotas av utplåning. 300 man fick avgå i Motala i morse. Det står det inte så mycket om i pressen. Men vi står här och ödslar tid på illvilliga rykten och i någon mån på att tycka synd om oss själva.

Herr talman! Politikens uppgift är att förbättra samhället, att kämpa för sin övertygelse, att tjäna människorna. Det skall vi i allt fliddret och allt fladdret icke glömma.

JÖRN SVENSSON (vpk):

Herr talman! Herr Palme försöker skämta, och han är en god skämtare. Men jag tycker att han skulle spara det till andra sammanhang än detta allvarliga och också besinna att man inte förbättrar samhället, ifall man inte går till botten med eventuella felaktigheter eller brister i rättsväsendet. Man skall komma ihåg att lagarna är till för de små och svaga, inte för de stora och starka, som väl förmår att skydda sig själva ändå.

Jag har litet svårt att följa logiken i Thorbjörn Fälldins resonemang. När det gäller utredningen i fallet med de minderåriga är Thorbjörn Fälldin inne på den linjen att polisen har handlat fullständigt korrekt, polisen är helt snövit, det finns inte skymten av misstanke att den skulle ha handlat fel. Men när samma polismakt överbringar material av annat slag, där andra människor figurerar, då är det materialet i sin helhet grundlösa rykten, illvilligt förtal och lögner. Det är ju inga små ord.

Om nu statsministern har rätt – och det vill jag hoppas att han har – i sin bedömning av det underlaget, måste väl ändå nästa steg bli att ställa frågan: Har vi en polismakt som sysslar med att samla in den typen av uppgifter, som överbringar den typen av uppgifter under sken av att göra en för samhället behaglig gärning och försöka avslöja brottsliga eller skandalösa sammanhang? Ja, då har vi faktiskt något av en laglös polis, och då måste man ingripa mot detta.

Mina frågor är därför: Vad ämnar statsministern göra för att få till stånd en ändring av de förhållanden som här så skarpt har kritiserats? Vad skall man göra för att landets polismakt, som tydligen har lagt ner ett mycket omfattande arbete på det mycket stora antal personer som figurerar i den här berörda härvan, får en annan struktur och inte hanterar uppgifter på detta sätt eller bedriver verksamhet av denna förkastliga art? Detta måste bli de omedelbara frågorna. Här kan man inte bara vara passiv, för då skapar man verkligen inte klarhet och trovärdighet.

PER GAHRTON (fp):

Herr talman! Det behövs politiker som säger ifrån, menar Olof Palme. Ja, visst behövs det. Men skall folket auktoritärt lita på politiker bara för att de säger ifrån när det är de själva som är utsatta för anklagelser? Är det demokratins innebörd att folket skall lita på den som är anklagad eller utsatt

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utredning
rörande ledande
politikens samröre
med den organi-
serade prostitutio-
nen, m. m.*

för en ryktesspridning bara han tar till brösttonerna?

Visst behöver vi starka politiker, som kan säga ifrån därför att de står på grundvalen av ett grundmurat folkligt förtroende. För att de skall kunna få och behålla det förtroendet måste de också ha modet att lämna över undersökningsuppgiften till opartiska organ så snart de själva är satta i skottgluggen när det gäller deras privata beteende. Det modet är den grundläggande förutsättningen för att folket skall kunna lita på oss i vårt verkliga värv, värvet att efter bästa förmåga styra det här landet, värvet att lösa de problem som Olof Palme så riktigt påpekar att vi har och att vi skall lösa. Men jag tror att alltför många i den här församlingen kanske inte riktigt har klart för sig hur bräckligt förtroendet är för politiker. Jag är i varje fall övertygad om att förtroendet för att vi verkligen lever som vi lär, att vi inte myglar och fiffar och tillgodoser oss själva i dag inte är vad det borde vara. Det behövs en klar uppräckning. Det skulle nästan behövas en sorts samhällsmoralisk upprustning för att folket skall få det rätta förtroendet för våra åtgärder.

När man nu har lyckats fokusera frågan – och jag håller återigen med Olof Palme om att det säkerligen är skumma källor bakom – på ett sådant sätt att den har gått ut till allt folket får vi inte behandla den på ett sätt som lämnar minsta tvivel kvar. Varje svensk som i hjärtat är demokrat, som är uppfostrad i den med gemensamma krafter uppbyggda demokratiska skolan och möjligen har fått ett demokratiskt sinne kan ju inte låta sig nöja med några statsmannarord från denna talarstol från de personer vars grupp det är som utgör de anklagade. Det vore en orimlighet i demokratin, och därför beklagar jag den utgång som denna debatt tycks få.

Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN:

Herr talman! Jörn Svensson reagerade mot att jag i mitt interpellationssvar använde ordet lögn. Får jag då säga att de namn som förekommer i den promemoria som vi nu diskuterar inte är resultatet av spaningsverksamhet, utan enligt promemorian är det uppgifter som bordellmamman har lämnat. Och jag påstår att i mitt fall är uppgiften lögn. Jag finner också, liksom den tidigare regeringen gjorde, att det inte finns någonting som talar för att beskyllningarna mot övriga nämnda är sanning.

Sedan kom Per Gahrton in i debatten och sade att detta är en fråga om förtroende. Ja – precis, Per Gahrton! Det är en fråga om förtroende. Och Per Gahrton menade att förtroendet för oss, som arbetar med politik här i riksdagen, är så dåligt att ingen tror oss längre på vårt ord. Det är nu en sak. Men om det bara vore en fråga om det, så skulle jag se starka skäl för att låta tillsätta en särskild kommission. Vad jag uppfattade att Per Gahrton försökte säga var emellertid att denna uppgift – som jag alltså påstår är lögn – har högre trovärdighet än den förra regeringens bedömning och den nuvarande regeringens bedömning och vad som är redovisat på åklagarsidan och av justitieombudsmannen.

Per Gahrton sade också att vi måste ha några opartiska människor som gör denna bedömning. Däri tycker jag ligger en fruktansvärd beskyllning. En sak

är att vi har ett rakt uttalande, vars trovärdighet jag måste överlämna åt människorna att själva ta ställning till i mitt fall. Det uttalandet har gjorts. Jag kan medge att jag rent teoretiskt på denna grund kan sägas vara partisk. Men är det så att alla de andra som har studerat den här saken är parter i målet på något sätt? Är det vad Per Gahrton försöker säga? Kan vi inte lita på den inträngande undersökning som JO har gjort? Och får jag då fråga: Vad har Per Gahrton för möjligheter att ta fram personer i vårt samhälle som i detta avseende gör en skickligare och mer opartisk undersökning än den som JO har gjort? Det är det som är frågan.

Tydligt känner Per Gahrton att han och jag inte har medborgarnas förtroende därför att vi har det arbete vi har. Jag delar inte Per Gahrtons uppfattning därvidlag; jag påminner bara om att det är den uppfattning som Per Gahrton har givit uttryck åt. Men om han känner att det brister där, så får ju därav inte följa att han beskyller hela det svenska rättssystemet för att inte fungera i enlighet med sina uppgifter! Jag vill gärna ha det sagt. Försök inte göra den här saken så enkel att man bara säger: Tillsätt en medborgarkommission, så får vi veta sanningen!

Jag tror att man kommer att sträva efter att använda det rättssystem vi har för att på den vägen – och även på andra vägar, ungefär som JO gjort – plocka fram sanningen och sedan redovisa den. Men är det rimligt att tillgripa en extraordinär handling och under en tid utsätta människor för påfrestningar när ingenting talar för att det brister i objektivitet i det ordinarie rättssystemet? Det är det som är det viktiga.

Till sist ett par ord om något jag hoppas var ett missförstånd. I en mening har Olof Palme rätt: med själva ärendet har han inte längre att göra, eftersom det är överlämnat till mig – framställningen har dock förfallit eftersom vederbörande har återtagit den. Men det stora problemet, Olof Palme, som vi egentligen diskuterar, denna vakthållning – visst har vi den uppgiften gemensamt fortfarande. Det utgår jag från, och jag uppfattade också Olof Palme så.

När det gäller de problem som Olof Palme tog upp så ligger vi inte stilla. Jag kan tala om att det pågår en dialog mellan den nye rikspolischefen och justitieministern, om hur man skall kunna förbättra det system vi har. Men detta är enligt min mening en fråga som har en långt vidare aspekt än ryktesspridning i fråga om prostitution.

Förste vice talmannen TORSTEN BENGTSO (c):

Herr talman! Det är mycket svårt att få slut på en ryktesspridning. Vilka medel man skall tillgripa är inte lätt att anvisa. Jag tror det är bäst att vädja till svenska folkets sunda omdöme.

Den medborgarkommission som Per Gahrton och Jörn Svensson har talat om tror jag inte skulle leda till några större resultat. Vi har haft en sådan medborgarkommission. För ungefär 25 år sedan förekom en våldsam ryktesspridning, riktad mot statsråd, mot polischefen, mot en hel del framstående människor. Det var den s. k. Kejekommissionen som tillsattes då, och det blev en medborgarkommission. Undersökningen gjordes mycket

grundligt, med direkt hörande av över 100 personer, med väldiga massor av material, och det kom ett slutresultat. Vad fann man efter att detta stora arbete var slutfört? Jo, att ryktena i stort sett var grundlösa. Det vidtogs minutiösa åtgärder för att vid domstol anhängiggöra åtal mot människor som hade gjort sig skyldiga till någon förseelse, men det var icke de som hade blivit utpekade i ryktesspridningen.

Jag vill alltså uppmana dem som tror att en medborgarkommission skulle lösa hela denna fråga att studera vad den senaste medborgarkommissionen kom till för resultat. Det är en övertro på kommissioner att tro att man därmed tar död på ryktesspridning. Vill inte svenska folket läsa JO:s utredning och har de inte förtroende för de människor som nu har framträtt och som man, efter deras mångåriga politiska arbete, borde ha förtroende för, t. ex. Thorbjörn Fälldin, Olof Palme och andra som länge stått i spetsen för politiska partier? Oavsett politiska åsikter har de gjort sig kända för att man kan lita på att de står bakom de uttalanden de gör. Därför tror jag inte att man skall inbilla sig att man i och med tillsättandet av en medborgarkommission skall kunna lösa problemen. Det är andra saker som gäller i det fallet. Det är, som jag sade inledningsvis, svenska folkets goda omdöme man vädjar till. Ser människorna saken som den verkligen är, kommer de också att förstå att man skall vara ytterst kritisk till en ryktesspridning.

PER GAHRTON (fp):

Herr talman! Jag skall inte förlänga debatten, men jag vill bara konstatera att det senaste inlägget här av Torsten Bengtson var en lysande plädering för en medborgarkommission. Han påpekar att vi har haft en sådan – det finns alltså prejudikat. I liknande eller snarlika fall har man tillsatt en medborgarkommission. Han påpekar att den lyckligtvis kom fram till att de då spridda ryktena var grundlösa. Det är verkligen min förhoppning att det också skall bli fallet den här gången. Jag vill gärna här tillfoga att jag för min del litar fullt och fast på Thorbjörn Fälldin i hans personliga fall, och det tror jag att också alla andra gör, men det finns ju så mycket annat involverat här.

Torsten Bengtson konstaterade också att den medborgarkommission vi en gång hade kom fram till andra saker som man fann anledning att ingripa emot. Jag finner alltså att Torsten Bengtsons inlägg var en alldeles utmärkt plädering för att det även denna gång borde ha tillsatts någon form av kommission för en opartisk utredning av förhållandena – jag är övertygad om att vi i dag inte har lyckats lägga locket på.

OLOF PALME (s):

Herr talman! För ordningens skull vill jag än en gång understryka att jag från första början tog avstånd ifrån tanken på en medborgarkommission. Det hade just sett någonting ut, om vi en vecka före valet hade tillsatt en medborgarkommission med anledning av ryktesspridning beträffande oppositionsledaren. Men alldeles bortsett från detta fanns det ingen saklig grund för att tillsätta en sådan, och finns det ingen som helst saklig grund, då skall man låta bli.

Thorbjörn Fälldin försökte övertyga Per Gahrton om att det inte behövdes någon utredning. Men Per Gahrton kommer ju alltid att finna orsaker till nya utredningar, han kommer alltid att hitta någon ny brist i vårt rättssystem. Vad han talade om var en samhällsmoralisk upprustning, men vi har ju genomlidit en sådan rörelse, som sysslade just med frågan om huruvida politiker rantade på bordeller. Företrädarna för den rörelsen lät sig aldrig övertygas, och då kommer man ingenstans.

Vad det här ytterst är fråga om, det är förtroende. Jag är ju inte beskylld för någonting här – tvärtom är det mina politiska motståndare som i hög grad är beskyllda, och jag har inte alls några band med dem i det här fallet – men jag vill ändå säga att jag tycker oerhört illa om dem som använder ryktesspridning och misstänkliggöranden som politiskt vapen. Dem kommer jag alltid att bekämpa, vare sig de finns bland motståndare eller om de skulle dyka upp i mitt eget parti. Det är för mig en oerhört viktig moralfråga, mycket viktigare än de moralfrågor som Per Gahrton snurrar omkring.

När jag sade att herrarna har ärendet, så glömde jag bort att rikspolischefen har dragit tillbaka sin promemoria. Detta speciella ärende finns icke mer – det är korrekt. Men jag är, med min kännedom om den mänskliga naturen, övertygad om att det kommer att dyka upp nya sliddrare, nya skvallerbyttor och nya ryktesspridare. Det kommer att spridas rykten om än den ene, än den andre. Då gäller det att hålla huvudet kallt, att granska vad som sagts i sak och att kunna säga ifrån om det handlar om illvilja och skamliga rykten och inte om fakta.

Förste vice talmannen TORSTEN BENGTSON (c):

Herr talman! Per Gahrton drar en fullständigt felaktig slutsats av vad jag sade om Kejnekommissionen. Han gör en mycket snäv bedömning av hela frågan. Vad jag sade var att det förekom en hetsig ryktesspridning och att undersökningen visade att denna i stort sett saknade grund.

Som Olof Palme mycket riktigt sade kommer det att uppstå ryktesspridningar vid olika tillfällen, och om Per Gahrton menar att var och en av dessa skulle föranleda en medborgarkommission, då kommer vi att få en rad av sådana kommissioner som gång efter annan skulle utreda sådana här frågor.

Slutsatsen när det gäller Kejnekommissionen var att den egentligen inte var befogad. Det fanns inget skäl till att göra detta stora arbete, utan det gällde helt enkelt en ryktesspridning som man borde ha tagit mycket kallare. Man borde ha förstått att man inte skulle fästa någon vikt vid den. Det är nämligen på den vägen man kommer till rätta med ryktesspridning – inte på det sätt Per Gahrton tänker sig.

PER GAHRTON (fp):

Herr talman! Jag skall bara kommentera något som Olof Palme sade. Han antydde att jag skulle vara anhängare av rörelsen Moralisk upprustning. Det är verkligen inte på det sättet. Det gäller egentligen inte moralfrågan för oss politiker. Egentligen handlar det i ganska liten utsträckning om den typ av

Nr 137

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utredning
rörande ledande
politikernas samröre
med den organi-
serade prostitutio-
nen, m. m.*

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utrednings-
skyldigheten i mål
om sexuellt utnytt-
jande av minder-
årig*

moral som här har stått på dagordningen.

Jag vill bara påminna kammarens ledamöter om att jag i fjol hade en motion som gick ut på att vi politiker borde tillåta insyn i vår privata ekonomi på ett helt annat sätt än nu. Då skulle de som tror att vi myglar och skor oss på andras bekostnad kunna få insyn. Vi skulle offentliggöra t. ex. våra självdeklarationer i deras helhet, inte bara den del som i dag är offentlig för alla.

Det är alltså sådana saker och mycket annat det handlar om för att vi skall kunna skapa förtroende bland folket. Och det förtroendet, jag upprepar det för femtioelfte gången, kan vi inte skapa bara genom brösttoner i ett demokratiskt samhälle. Det kan vi skapa bara genom sådana former som tillåter att folket får insyn, så att det självt kan bli övertygat om att det inte förekommer några oegentligheter.

JÖRN SVENSSON (vpk):

Herr talman! Det finns i debatten en tendens att koncentrera det hela till statsministerns person, och det tycker jag är felaktigt. Det är knappast vad det handlar om, även om det för en viss journalistik är detta nyfikenheten gäller. Såvitt jag vet finns det inga uppgifter med någon verklig evidens som gör att man kan säga att det finns grund bakom ryktena om statsministerns person. Det är min bedömning.

Men det handlar här om två sorters uppgifter. Å ena sidan rör det sig om direkt och öppet befängda ting, uppenbart sanningslösa påståenden som flyter omkring och som är konstruktioner eller skvaller från icke trovärdiga eller lögnaktiga personer. Å andra sidan finns också sådant som har spritts genom läckage inom polismakten. Där handlar det ju om uppgifter av en annan dimension. Här måste man se saken på ett annat sätt, eftersom dessa uppgifter kan vara sanningsenliga eller ha något korn av sanning i sig. Och då måste man gå vidare. Eller också är uppgifterna lögnaktiga, och då måste man fråga sig: Läcker polisen ut lögnaktiga uppgifter till massmedia och, i så fall, i vilket syfte? Då måste också frågan ställas om polismaktens sätt att uppfatta sin roll. Här tycker jag verkligen man borde inse nödvändigheten av att skapa klarhet.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 8 Om utredningsskyldigheten i mål om sexuellt utnyttjande av minderårig

Justitieministern SVEN ROMANUS erhöll ordet för att besvara *Jörn Svenssons* (vpk) den 3 maj anmälda fråga, 1977/78:447, och anförde:

Herr talman! Mot bakgrund av uppgifter i bl. a. det TV-program som har omnämnts i statsministerns svar nyss på interpellation av Gunilla André har Jörn Svensson frågat mig, om det är hänsynen till uppsatta personer i det ekonomiska och statliga etablissemang som gör att åklagare inte utreder

brottsliga handlingar av kunder till minderåriga prostituerade och om jag ämnar ingripa mot sådant lagstridigt beteende från allmän åklagare.

Justitieombudsmannen Anders Wigelius har ur olika aspekter prövat polisens och åklagarmyndighetens handläggning av den aktuella koppleri-härvan. Resultatet av prövningen har redovisats i beslut den 4 mars och den 8 november 1977. I besluten redogörs ingående för vad som har framkommit vid JO:s utredning. I det förra beslutet uttalar JO bl. a. att han inte har funnit något som helst belägg för att åklagare eller polis tagit ovidkommande hänsyn, obehörigen skyddat någon kund i bordellverksamheten eller i övrigt brustit i objektivitet. Inte heller ger enligt JO utredningen stöd för misstanke om att åklagaren har varit utsatt för påtryckningar från något håll eller att han själv har utsatt någon befattningshavare för påtryckningar. I fråga om den del av förundersökningen som avsåg eventuell otukt med barn angav JO att han inte funnit något stöd för misstanke om att åklagaren skulle ha medverkat till att tysta ner saken och förhindra rättvisans gång. Frågan om åtal skulle väckas mot någon för otukt med barn var vid tidpunkten för JO:s beslut ännu föremål för åklagarens prövning.

Jag kan tillägga att JO i beslutet den 8 november 1977 uttalade att han inte funnit något belägg för att polisen på grund av obehöriga eller eljest ovidkommande hänsyn skulle ha åsidosatt sin skyldighet att uppdaga och utreda misstankar om sedlighetsbrott.

Från åklagarmyndigheten i Stockholm har upplysts att det, i samband med att målet mot den s. k. bordellmamman skulle handläggas i hovrätten, framkom uppgifter om att den åtalade i sin verksamhet även skulle ha utnyttjat två flickor som var under 15 år. Åklagaren lät inleda förundersökning mot tre män som misstänkta för otukt med barn. Förundersökningsprotokollet redovisades till åklagaren. Denne fann att brott inte kunde styrkas och avskrev därför den 8 juli 1977 ärendet från vidare handläggning.

Jag kan inte finna att det har framkommit någon omständighet som skulle tyda på att i det aktuella ärendet något otillbörligt eller eljest lagstridigt beteende har förekommit från åklagarens sida. Någon anledning till ingripande från min sida föreligger därför inte.

JÖRN SVENSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar för svaret på min fråga. Det var dock till sitt innehåll och till sin substans ganska magert. Ingenting olagligt har förekommit. Ingenting skall göras. Myndigheterna har enligt justitieministern behandlat saken oklanderligt. Men ändå kvarstår det förhållandet att ett par minderåriga flickor – de kan väl sägas vara samhällets mest utslagna inom sin kategori – har blivit utsatta för ett grovt brott, på vilket kan följa upp till åtta års fängelse.

I underlagsmaterialet i frågan har figurerat ca 70 namn, om jag är riktigt underrättad. Justitieministern får dementera uppgiften om jag har fel på den punkten. Endast tre av dem har åklagaren tittat närmare på.

Varför har man inte gjort några utredningsförsök beträffande de övriga? Det är naturligtvis O. K. att man i många av dessa fall kanske inte kan finna

Nr 137

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utrednings-
skyldigheten i mål
om sexuellt utnytt-
jande av minder-
årig*

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utrednings-
skyldigheten i mål
om sexuellt utnytt-
jande av minder-
årig*

att brott kan styrkas och då inte kan fullfölja åtalet, men man borde väl ha gått litet längre än till att bara undersöka tre misstänkta när det fanns så många att välja på i det sammanhanget.

Vidare drog försvarsadvokaten tillbaka sitt överklagande till hovrätten när det blev uppenbart att åklagaren skulle ta upp frågan om de minderåriga. Därför ställer sig en utomstående den frågan: Om det fanns ett så klart samband mellan de minderåriga och bordellmamman, borde man då inte ha undersökt närmare om det fanns ett lika klart samband mellan de minderåriga och kunderna?

Slutligen vill jag fråga: Har justitieministern sig bekant huruvida man i sammanhanget förhörde och pressade bordellmamman? Har justitieministern sig bekant huruvida man konfronterade flickorna med de utpekade kunderna?

Har det nämligen inte skett, utan har man så att säga mer eller mindre struntat i flickornas uppgifter, då är det allvarligt, för i så fall har man inte gjort de ansträngningar man borde ha gjort för att bringa klarhet i denna sak. För ett är tydligt: det är väldigt litet som gjorts för att föra denna sak vidare. Det handlar dock om ett grovt och socialt sett mycket allvarligt brott.

Justitieministern SVEN ROMANUS:

Herr talman! Jörn Svensson har sagt att svaret var magert – ingenting är gjort. Är detta riktigt?

JO har gjort en synnerligen ingående utredning av frågan och, som jag nämnt förut, kommit fram till att åklagaren inte kan klandras för att ha tagit obehöriga hänsyn.

En helt annan fråga är: Vilka möjligheter finns det att komma fram i en sådan här utredning?

Jag kan inte vitsorda Jörn Svenssons uppgift att det nämndes 70 namn. Jag har fått de uppgifterna att det var mycket stora svårigheter att få fram namn. Till slut fick man uppgifter om tre personer, men JO lyckades inte att i utredningen få fram sådant material att man kunde förvänta en fällande dom. Skall det bli fråga om ansvar för den som haft umgänge med minderårig, skall han nämligen veta om eller ha skälig anledning anta att flickan är under 15 år. Det här fallet gällde förhållanden från 1974. Utredningen pågick under 1976 och 1977, och det är klart att det då är mycket svårt att få fram att det var så att säga klart för vederbörande att flickan var minderårig.

Jag tycker inte att man skall, som jag har intrycket att Jörn Svensson gör, utgå ifrån att det måste vara fel från polisens sida. Jag har ingen grund för att tro annat än att polisen och åklagarna gjort precis så mycket som de har kunnat göra för att få fast de brottsliga.

· JÖRN SVENSSON (vpk):

Herr talman! Justitieministern går förbi min fråga. Det må vara att de som har granskat detta fall inte har funnit att handläggningen har stridit mot vad som eljest i sådana här fall brukar förekomma. Men det är inte det saken gäller, utan den gäller: Har myndigheterna förfarit så pass energiskt, lagt ned

så pass mycket arbete på den utredning som de hade möjlighet att göra, som man kan förvänta med hänsyn till brottets allvarliga natur och dess speciellt socialt stötande innehåll? Det handlar ju här faktiskt om att unga människor, som redan hamnat på samhällets skuggsida, har fått sina liv ytterligare förstörda och nedtrampade.

Det var därför jag ställde frågan: Kan justitieministern något förklara hur utredningen har gått till? På vilket sätt har man kommit fram till att det var utsiktslöst att driva den vidare? Förekom det någon personlig konfrontation? Förekom det inte här ett visst antal namn, som var ifrågasatta? Vi vet att småflickorna ingick i den s. k. bordellmammans verksamhet, och vi kan väl vara så ärliga mot varandra att vi öppet säger hur det var. Ett par hundra namn figurerade i den verksamheten, och ett relativt stort antal namn förekom i samband med de minderåriga. Jag ber justitieministern förneka den uppgiften, om den är oriktig, men det är alltså en uppgift som cirkulerar och som har sitt ursprung i läckor inom polismakten.

Jag skulle vilja fråga: Företogs någon konfrontation, och begagnade man sig då inte bara av bordellmammans utan också av flickornas faktiska kunskaper, och informerade man sig om vilka de skyldiga var? Om så inte skedde, tycker jag det är något säreget.

Justitieministern SVEN ROMANUS:

Herr talman! Jag vill understryka att det i sådana fall är mycket svårt att få fram en utredning. Jag kan upplysa om att en av de flickor som det gällde inte alls ville medverka i förundersökningen eller nämna några namn. Hon hade tillfälligt prostituerat sig och levde, när saken sedan kom upp, ett skötsamt liv. Man har således haft svårigheter på den punkten.

I det material som JO har gått igenom finns det ingenting som tyder på att polis och åklagare inte skulle ha gjort allt vad de kunnat. Om Jörn Svensson anser att de inte har gjort det, undrar jag vad han bygger sin uppfattning på. Bygger han den på lösa påståenden om "läckor från polisen", som han säger, eller vad bygger han den på?

JÖRN SVENSSON (vpk):

Herr talman! Jag trodde faktiskt att justitieministern liksom jag skulle reagera inför det uppenbart osannolika i att ingenting gjorts när så många namn har cirkulerat i fallet, ett så stort arbete har lagts ner på denna härvas övriga sidor, så omfattande material och sådana möjligheter finns att utnyttja det stoffet och de uppgifterna till att driva saken vidare. Det förefaller mig ganska osannolikt att man skulle ha fått ut så litet av ett så pass omfattande stoff, med de betydande möjligheter som där ändå fanns. Men det är möjligt att det i detta fall, liksom när det gäller så mycket annat inom polis- och åklagarväsendet, är fråga om s. k. arbetsprioritering.

Överläggningen var härmed slutad.

Nr 137

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om utrednings-
skyldigheten i mål
om sexuellt utnytt-
jande av minder-
årig*

Tisdagen den
9 maj 1978

Om kostnadsansvaret för åtgärder mot trafikbuller

Kommunikationsministern BO TURESSON erhöll ordet för att besvara *Stina Anderssons* (c) den 21 april anmälda fråga, 1977/78:427, och anförde:

Herr talman! Stina Andersson har frågat mig om jag är beredd att medverka till en lösning av frågan om hur kostnadsansvaret för bullerbegränsande åtgärder skall fördelas.

Självfallet är jag beredd att medverka till en lösning av den fråga som Stina Andersson har tagit upp. Frågan om fördelningen av kostnadsansvaret för bullerbegränsande åtgärder kan emellertid inte ses isolerad från övriga frågor som rör kostnadsansvaret för väg- och gatuhållningen. För några dagar sedan överlämnade trafikpolitiska utredningen (K 1972:07) till mig betänkandet (SOU 1978:31) Trafikpolitik – kostnadsansvar och avgifter. Där berörs bl. a. den fråga som Stina Andersson har tagit upp. Betänkandet kommer i sedvanlig ordning att remissbehandlas och därefter beredas inom regeringskansliet.

STINA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret på min fråga.

Den 10 maj 1977 fick jag också svar från kommunikationsministern på en interpellation som jag ställt med anledning av trafikbullerutredningens betänkande. Jag tillåter mig i det här sammanhanget att citera vad kommunikationsministern då sade:

”Slutligen frågade fru Andersson i Täby när vi kan förvänta ett principiellt ställningstagande från regeringen, och då hänvisar jag, som jag gjort så många gånger förut från denna talarstol, till att det kommer en trafikpolitisk proposition till hösten, förhoppningsvis i oktober, och där kommer naturligtvis även denna fråga att behandlas.”

Vidare sade kommunikationsministern vid detta tillfälle ”att vi f. n. inte kan göra några utfästelser eller uttalanden i avvaktan på ett slutligt avgörande och en begäran om anslag från riksdagen utan måste ge oss till tåls – och det får också kommunerna göra – till dess att riksdagen i höst tar ställning till detta”.

Ja, det är ungefär ett år sedan det svaret gavs. I svaret i dag hänvisas till betänkandet Trafikpolitik – kostnadsansvar och avgifter. I detta betänkande berörs den problemställning jag tagit upp i min fråga, vilket innebär att kostnadsansvaret stat-kommun synes ha kommit ytterligare en bit på vägen mot sin lösning – och det är ju förhoppningsfullt.

När trafikbullerutredningen 1974 avlämnade sitt betänkande avseende vägtrafiken ställdes stora förväntningar på förslagen. Detta gällde i all synnerhet bland förortskommunerna till Stockholm. Jag är medveten om det ekonomiska läge vi befinner oss i i dag och att åtgärder i bullerbekämpande syfte kostar stora pengar. Men det är ute i kommunerna som människorna kommer med sina klagomål beträffande bullerfrågorna, och det är där människorna blir utsatta för bullerstörningar.

Den fråga som många kommuner ställer sig är: Hur skall man kunna förverkliga de bullersanerande åtgärder som behövs? Här ser jag det som angeläget att kommunerna så snart som möjligt får besked om kostnadsansvaret. Det är inte bara min hemkommun, Täby, som har gjort en miljövårdsplan. Kostnaderna beräknas där till 4,7 milj. kr. Vi kunde förra månaden i en förortstidning läsa att Danderyds kommun låtit göra en bullerundersökning. Kostnaderna för att dämpa trafikbullret där är beräknade till 13 milj. kr. Enligt tidningsreferatet skulle detta gälla den nya sträckningen av motorvägen genom Mörby. Vem som skall betala är en annan fråga. Blir det kommunen eller staten som bygger den nya motorvägen?

Täby kommun har inbjudit vägverket till överläggningar om hur man skall kunna komma fram till en lösning beträffande kostnadsansvaret. Lyckas inte det, finns funderingar på att på rättslig väg söka klarhet. Och det tycker jag inte är något att sträva efter.

Herr talman! Med min fråga har jag än en gång velat aktualisera denna för kommunerna – särskilt här i Stockholmsområdet – viktiga och angelägna fråga. Jag är naturligtvis tacksam för att statsrådet är beredd att medverka till en lösning av frågan om hur kostnadsansvaret för bullerbegränsande åtgärder skall fördelas.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 10 Om åtgärder för att förbättra servicen åt kollektivtrafikanter

Kommunikationsministern BO TURESSON erhöll ordet för att besvara Eva Hjelmströms (vpk) den 21 april anmälda fråga, 1977/78:429, och anförde:

Herr talman! Mot bakgrund av att en del av sofforna för väntande på Stockholms centralstation har tagits bort, har Eva Hjelmström ställt en fråga av följande lydelse till mig: Vilka åtgärder avser kommunikationsministern att vidta för att förbättra för kollektivtrafikanterna och förhindra en ytterligare försämring av servicen?

I fråga om sittplatserna på Stockholms centralstation beslutar SJ självständigt. Några åtgärder från min eller regeringens sida är inte aktuella.

EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Sofforna på Centralen – vad har nu de i riksdagen att göra? har många frågat sig. Att sitta i väntan på tågen kan väl ändå inte vara nödvändigt, har det sagts. Dessutom sitter där ju ändå bara s. k. gubbar.

Bo Turesson anser uppenbarligen inte heller att detta är en fråga som han skall ta itu med. Det är SJ:s sak. Något annat vore ministerstyre.

Jag ser inte frågan så. Jag anser att detta bara är ytterligare ett exempel på hur man försämrar för kollektivresenärerna. Trafikpolitiken splittras i dag upp i småfrågor, skenbart utan inbördes sammanhang. Jag efterlyser ett

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om åtgärder för
att förbättra ser-
vicen åt kollektiv-
trafikanter*

samlat grepp över trafikfrågorna från regeringens sida. Ett sådant grepp måste vara kommunikationsministerns sak att utarbeta. Om det inte är kommunikationsministerns uppgift så kan man ju fråga sig vad vi då har statsråd till i detta land.

Jag har inte krävt att kommunikationsministern själv skall knalla ner på Centralen och spika ihop några nya soffor – jag har begärt ett klarläggande av vad Bo Turesson tänker göra för att inte alla äldre, handikappade, barnfamiljer och andra fortsättningsvis skall få stå, och hur de skall få en förbättrad kollektivtrafik. Med kommunikationsministerns likgiltighet inför frågorna kan man väl snart vänta sig att hela vänthallen försvinner, eller att SJ avskaffar lågen på en gång – det är inte regeringens sak att besluta om. Det vore ministerstyre – eller vad, herr kommunikationsminister?

Så till den andra motiveringen som förts fram i debatten om sofforna – på sofforna sitter s. k. gubbar som stör ordningen, sägs det. Men inte löser man några sociala problem genom att förflytta dem. Med det resonemang borde man asfaltera alla Stockholms parker, avskaffa alla sittvänliga trappor vid Konserthuset och här vid Sergels torg, ta bort alla bänkar. Håll Stockholm rent, har ju ledande moderater tidigare utropat här i kammaren. Det tycks också vara kommunikationsministerns rättesnöre – eller göm undan dessa människor åtminstone! Mycket mer cynisk och bakåtsträvande kan man väl knappast bli.

Vi har sagt att man skall erbjuda vettiga alternativ och avskaffa den hänsynslösa ekonomiska politik som slår ut människorna – i stället för att ta dem till inäkt för att beröva kollektivresenärerna deras sittplatser.

Herr talman! Jag anser att sofforna snarast skall tillbaka. Jag tycker att tågresenärer har rätt att kräva en bra väntmiljö.

Kommunikationsministern BO TURESSON:

Herr talman! Av de ungefär 200 sittplatser som fanns i Centralstationens hall har ungefär 60 tagits bort i norra delen. Och det har gjorts för att förbättra ordningen. Ordningen är en trivselfråga för resenärerna. Sittplatserna är också till för resenärerna. Men det är inte många resenärer som har fått plats på dem, därför att andra kategorier har använt dem. Jag vet att det finns kvar tillräckligt med sittplatser för resenärerna. Jag vet också att trivseln och ordningen i Centralhallen väsentligt förbättrats sedan de här sofforna togs bort. Jag tycker därför inte att man har anledning att klandra SJ för det här beslutet.

EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Man kan väl konstatera att redan 200 sittplatser, som fanns tidigare, i och för sig var alldeles för få. Omkring 120 000 resenärer passerar varje dag genom Stockholms centralstation, och nu har alltså läget ytterligare försämrats.

Kommunikationsministern återkommer till att det är de s. k. gubbarna som har suttit på de ynka sittplatser som funnits. För det första är det inte riktigt. Sittplatserna är en nödvändighet, som jag sade tidigare, för äldre, för

handikappade, för barnfamiljer – de grupper som oftast tar god tid på sig när de skall åka tåg.

För det andra avskaffar man inte – som jag också framhöll tidigare – några sociala problem genom att förflytta de s. k. gubbarna från Centralstationen någon annanstans. Är det alltså kommunikationsministerns mening att man i framtiden skall avskaffa alla soffor och alla sittvänliga ställen där dessa kan tänkas uppehålla sig? Det är följden av kommunikationsministerns politik. Trivseln har inte ökat. Jag förnekar det bestämt. Trivseln har försämrats genom att man tvingas stå och vänta på tågen. Framför allt gäller det de grupper som mest utnyttjar kollektivtrafiken, som inte har tillgång till bilar.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 11 Om lämpligheten av viss planerad garagebyggnad i Stockholms city

Kommunikationsministern BO TURESSON erhöll ordet för att besvara Eva Hjelmströms (vpk) den 25 april anmälda fråga, 1977/78:432, och anförde:

Herr talman! Eva Hjelmström har frågat mig om jag anser att byggande av garage i anslutning till riksdagshuset på Helgeandsholmen är förenligt med den minskning av privatbilismen i Stockholms innerstad som allt fler betraktar som nödvändig.

Den 8 mars i år beslutade riksdagen att genomföra Helgeandsholmsprojektet. Som en del i detta ingår projekteringen och byggandet av nämnda garage. För utredningsarbetet svarar byggnadsstyrelsen.

Det ankommer inte på mig att göra något uttalande om lämpligheten av riksdagens beslut i nämnda hänseende.

EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Tidigt en morgon smög man sig från byggnadsstyrelsen ut och högg ned träden vid gamla riksdagshuset – grönskan försvann vid en av Stockholms känsligaste platser. Allt för den heliga bilismens skull. Allt för att ett antal nostalgiska riksdagsledamöter inte tycker att nuvarande riksdagshus är en tillräckligt fin inramning för deras verksamhet. Det är alltså riktigt som kommunikationsminister Turesson säger i sitt svar att kalhuggningen mitt i Stockholms city är föranledd av beslutet om återflyttning till Helgeandsholmen, men jag ifrågasätter hur många som kände till att skövlingen ingick i beslutet. Och jag ifrågasätter starkt det sätt på vilket man har bedrivit detta barbari.

Det är statlig mark – det kommunala planmonopolet gäller alltså inte. En anmälan från statens sida räcker – men normalt bör man ändå avvakta till dess att kommunen färdigbehandlat ett ärende. Så har inte skett i detta fall, och byggnadsnämnden i Stockholm har enhälligt – också Bo Turessons

Nr 137

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om lämpligheten
av viss planerad
garagebyggnad i
Stockholms city*

*Om statligt stöd
till Hissmofors
sulfittfabrik, m. m.*

partikamrater var med om beslutet – antagit ett mycket starkt uttalande som går ut på att det är synnerligen anmärkningsvärt att man kör över kommunen på det sätt som här har skett.

Anledningen till denna brådska är naturligtvis att om stockholmarna hade fått reda på dessa planer hade de protesterat, och vi hade fått en ny almstrid. Detta vågade man inte riskera. Därför smög man ut denna tidiga morgon och högg ned de hundraåriga träden. Barbariet skall nu uppenbarligen fortsätta – man skall uppföra ett antal vederstyggligt fula ramper mot Norrström och Stallkanalen.

Herr talman! Precis som den föregående frågan är detta ytterligare ett exempel på avsaknaden av ett samlat grepp över trafikpolitiken, på hur man successivt underlättar privatbilismens ohämmade utbredning på bekostnad av kollektivresenärerna, på bekostnad av de boende i Stockholm och på bekostnad i det här fallet framför allt av skönhetsvärdena. Detta sker smygande och i tysthet, men en dag så står vi där kringgårdade av parkeringshus, broar och bilar. Stockholm förvandlas till en stad för riksdagsledamöter, kanslihusjästemän och ett och annat statsråd – resten lär ha tvingats fly från gaskammaren. Det tragiska är att i spetsen för denna gigantiska miljöförstöring går riksdag och regering genom sin underlåtenhet att ta itu med trafikproblemen, genom att välja garageplatser framför grönskande träd.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 12 Om statligt stöd till Hissmofors sulfittfabrik, m. m.

Industriministern NILS ÅSLING erhöll ordet för att besvara *Birger Nilssons* (s) den 20 april anmälda fråga, 1977/78:425, och anförde:

Herr talman! Birger Nilsson har frågat mig, *dels* när regeringen kommer att behandla NCB:s begäran om förhandsbesked för lokaliseringsstöd till nyetablering av industri i Hissmofors, *dels* om regeringen är beredd att ge NCB stöd till driften av Hissmofors sulfittfabrik under perioden fram tills en ersättningsindustri blir etablerad i Hissmofors.

Inom regeringskansliet behandlas f. n. en förfrågan från NCB om möjligheter att erhålla lokaliseringsstöd för vissa industriprojekt som skulle trygga sysselsättningen för merparten av de anställda vid Hissmofors sulfittfabrik.

Den nyetablering som planeras är av sådan karaktär att vissa kompletterande utredningar erfordras för att åstadkomma ett tillfredsställande beslutsunderlag. Tidpunkten för ett ställningstagande från regeringens sida är därför svår att ange, men min förhoppning är att jag skall kunna lämna ett principbesked inom den närmaste tiden.

Frågan om att upprätthålla sysselsättningen i Hissmofors till dess en ersättningsindustri kan förverkligas hänger i stor utsträckning samman med möjligheterna att genomföra de nyssnämnda planerna. Då dessa planer – som jag tidigare nämnt – är under utredning, kan jag för dagen inte ge något

närmare besked om på vilket sätt överbrygningsproblemen kan klaras. Jag vill samtidigt understryka att alla de resurser som står till förfogande inom arbetsmarknads- och regionalpolitiken kommer att utnyttjas för att trygga sysselsättningen för den personal som är anställd vid sulfittfabriken.

BIRGER NILSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret.

Situationen i Hissmofors är, som industriministern också känner till, den att samtliga anställda vid massafabriken är varslade om uppsägning om sex månader. Det börjar brådska med den här saken – om ingenting sker nu läggs fabriken ned om sex månader. Över 200 anställda och deras familjer kastas då ut i en fruktansvärd ovisshet om framtiden. Ett gammalt fint industrisamhälle, som är uppbyggt omkring den här fabriken, kommer sannolikt att raseras. Det innebär också att den sista massafabriken i skogslänet Jämtland läggs ned och – om ingenting sker – att en skicklig yrkesarbetarkår skingras.

Jag måste börja med att säga att informationen till de anställda och facket i denna fråga varit synnerligen bristfällig. Den information som har lämnats har gått ut över massmedia. Man har i många fall fått besked över radio och TV. Samma besked har inte lämnats på förhand till facket.

Ena veckan har de anställda utlovats en ersättningsindustri, andra veckan har man svävat på målet och mer eller mindre tagit tillbaka det löftet. Detta har inneburit att i första hand de anställda under många veckor denna vinter fått leva i en fruktansvärd ovisshet. De har ställt sig frågan: Vad kommer att ske med det här samhället? Vad kommer att ske med de anställda? Det är för att i någon mån kunna skingra ovissheten som jag har ställt denna fråga.

Det har ryktats om en ersättningsindustri. Vad jag vet är att man har lämnat in en muntlig framställning om ett förhandsbesked angående lokaliseringsstöd. Industriministern svarar nu att ett principbesked skall komma inom den närmaste tiden, och det är jag mycket tacksam för. Men jag vill understryka att det är bråttom med behandlingen av den här ansökan. Det kommer nämligen att ta lång tid att behandla den definitiva lokaliseringsansökan och att därefter bygga upp en ersättningsindustri.

Min andra fråga var om regeringen kommer att lämna stöd till NCB så att fabriken kan hållas i gång till dess en ersättningsindustri finns på plats. På den frågan svarar herr Åsling att alla resurser skall sättas in för att klara överbrygningsproblemen. Det är klart att jag tycker att det är tacknämligt. Jag tror nämligen att detta är den väsentliga frågan för de anställda och att man vill ha ett besked om den saken.

Industriministern brukar i andra sammanhang säga att det är företagens sak att ta det sociala ansvaret för de anställda. Som medlem av NCB och även i egenskap av industriminister har nu Nils Åsling i fallet Hissmofors den stora chansen att omsätta sin doktrin i praktisk handling.

Det ligger nu på riksdagens bord en proposition om ett stöd på 400 milj. kr. till NCB. Jag hoppas att man när den propositionen har bifallits av riksdagen kommer att använda en del av de pengarna för att göra det möjligt att bygga

Nr 137

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om statligt stöd
till Hissmofors
sulfittfabrik, m. m.*

upp en ersättningsindustri i Hissmofors och även till att klara överbrygningsproblemen tills denna industri är i funktion.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Birger Nilsson kommer här med en nyhet som jag finner anmärkningsvärd, när han säger att företaget har tagit tillbaka löftet om en ersättningsindustri. Vi upplever det inte så. I våra kontakter med NCB har vi hela tiden tyckt oss märka att man målmedvetet har arbetat på att ta fram alternativa projekt. I industridepartementet prövar vi nu realismen i dessa projekt och möjligheten att genomföra dem. Som jag sade i mitt svar har vi ambitionen att göra detta så snabbt som möjligt, eftersom vi väl känner till situationen.

När Birger Nilsson säger att jag nu har tillfälle att bevisa riktigheten i min tes om företagets sociala ansvar, så är detta självfallet riktigt. Man kan väl säga att NCB mer än de flesta andra företag har visat ett socialt ansvar. Om inte annat så framgår det av den finansiella situation som företaget f. n. befinner sig i och som bl. a. innebär att företaget inte utan en genomgripande finansiell rekonstruktion kan engagera sig i en ersättningsindustri. Det finns kanske t. o. m. fog för att säga att man har sträckt sig längre i sitt sociala ansvar än vad som är företagsekonomiskt rimligt och realistiskt.

Jag vill till sist säga till Birger Nilsson att det för att projektet skall kunna realiseras – det är ett stort projekt – är angeläget att det backas upp inte bara av ägarna utan också av de anställda, av kommunen och över huvud taget av de intressenter som är beroende av att projektet kan realiseras. Vi har dess värre i debatten kring nedläggningen av Hissmofors mött ett negativt inslag som skadat möjligheterna att realisera projektet. Jag hoppas att Birger Nilsson är beredd att medverka till att det hela nu kan lösas i en positiv anda. Det är nämligen ett så pass stort åtagande att vi verkligen behöver en positiv inställning hos alla engagerade för att kunna med utsikt till framgång fullfölja projektet.

BIRGER NILSSON (s):

Herr talman! Jag vill först säga att jag inte vet vad Nils Åsling syftar på när han hävdar att debatten omkring Hissmofors skadat saken. Det är helt naturligt att man i tidningspressen har kritiserat NCB för den här nedläggningen, kanske inte minst från den synpunkten att man under föregående valrörelser gått ut från centerpartiet och utfärdat en garanti för att fabriken i Hissmofors skulle få vara kvar.

Jag vet också att NCB:s finansiella situation är ganska svag f. n., och det är väl för den skull som regeringen lagt fram förslag om att bolaget skulle få ett tillskott på 400 milj. kr. Men vi vill sätta upp villkor för det lånet, och jag hoppas för min personliga del att om bolaget får det här stödet skall en del av pengarna användas för att klara sysselsättningen för de anställda i Hissmofors.

Sedan är det, såvitt jag känner till, på det sättet – jag har haft många kontakter med de anställda – att man från de anställdas sida och även från

kommunens sida är beredd att backa upp förslaget om en ersättningsindustri. Men vad man vill ha i dag är ju klara besked, så att man vet om man skall söka sig nya jobb, så att man kan planera för framtiden.

Det är dessa klara besked som jag tyvärr inte tycker att jag har fått av Nils Åsling i dag. Och det beklagar jag, inte bara för min skull utan i första hand med tanke på de anställda som lever i denna fruktansvärda ovisshet om framtiden.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jag har också kontakter med de anställda och med kommunen, och vi håller de parterna fortlöpande informerade om vårt arbete. Birger Nilsson måste väl ändå vara så pass mycket realist att han inser att det inte finns några möjligheter att ge definitiva besked innan de projekt som föreligger till granskning har kunnat bli analyserade och föremål för närmare beslut. Jag tycker att Birger Nilsson måste inse det.

Jag noterar med tillfredsställelse att Birger Nilsson nu säger att projektet skall få en bred uppstöttning. Jag hoppas att det också gäller Birger Nilssons vänner i det socialdemokratiska partiet i länet, framför allt det socialdemokratiska partiorganet, som drivit en som jag upplever det ansvarslös propaganda mot strävandena att skaffa ersättningsindustri till Hissmoförs.

Den typ av agitation som Länstidningen bedrivit har inte på något sätt bidragit till att underlätta strävandena att säkra sysselsättningen. Men den har uppenbart – det kan jag utifrån min utgångspunkt vittna om – skapat väsentliga svårigheter.

Problemet med att skaffa ersättningsindustri i dag är inte särskilt lätt att lösa. Det fordrar att man kan visa på en enig opinion och en beredvillighet från alla inblandade parter att dra sitt strå till stacken, eftersom det också kräver betydande finansiella åtaganden.

BIRGER NILSSON (s):

Herr talman! Jag kan inte undgå att göra den reflexionen att överkänsligheten mot kritik måste vara ett släktdrag inom hela centerpartiet. Och jag tycker det är ganska fräckt av herr Åsling att i denna debatt återropa Länstidningen. Det måste ju ändå vara tillåtet att kritisera en företagsnedläggning som får så oanade konsekvenser för både länet och de anställda som den här.

Sedan är det i det här fallet bara fråga om ett förhandsbesked, om jag inte är fel underrättad. Det är alltså inte fråga om annat än att bedöma om den produkt som NCB har i och för sig är berättigad till lokaliseringsstöd. Jag tycker för min personliga del att man inte skulle behöva fundera så många veckor på den frågan. Det är en annan sak när man skall bedöma om de finansiella förutsättningarna finns för den här ersättningsindustrin, men det blir ändå en senare fråga.

Nils Åsling och jag har, hoppas jag, ett gemensamt intresse av att den här saken klaras ut. Jag vill sluta med att uttala den förhoppningen, att man så fort som möjligt ger klara besked på de här punkterna till de anställda vid

Nr 137

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om statligt stöd
till Hissmoförs
sulfidfabrik, m. m.*

Tisdagen den
9 maj 1978

*Om statligt stöd
till Hissmofors
sulfidfabrik, m. m.*

fabriken i Hissmofors och på det sättet skingrar den djupa oro som de utan tvivel känner inför framtiden.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jag vill avslutningsvis lova Birger Nilsson att vi skall fortsätta arbetet med all skyndsamhet för att ge ett klart besked.

Birger Nilsson gör sig skyldig till ett yttrande som kastar ett förklarande ljus över mycket i det här sammanhanget. Han gör nämligen åtskillnad mellan den tekniska värderingen av projektet och lönsamheten. Då kan jag förstå mycket av det något lättsinniga sätt som Birger Nilsson här för debatten på. Vi skall dock skapa en ny industri som ger sysselsättningstrygghet, dvs. lönsam på sikt. Vi är alltså tvungna att i vår analys också se till företagets ekonomiska förutsättningar för överlevnad.

Jag är inte alls känslig för kritik, utan jag tar gärna positiv sådan. Men det som jag har funnit anmärkningsvärt är att i den diskussion som har utbrutit omkring Hissmoforsfallet har det inte förts fram ett enda konstruktivt alternativ. Jag vet utifrån erfarenhetet av lokala kontakter att det har bidragit till att försvåra företagets kapitalanskaffning till projektet och därmed också till att äventyra företagets möjligheter att ikläda sig det sociala ansvaret, dvs. att kvarbli som huvudman även för den nytillkommande industrin. Det, Birger Nilsson, är ett allvarligt inslag i debatten. Här är det inte bara fråga om politisk polemik, här är det fråga om ekonomiska realiteter och människors sysselsättning. Betänk det!

BIRGER NILSSON (s):

Herr talman! Jag trodde inte att vi skulle behöva använda så hårda ord i den här debatten. När Nils Åsling jämrar sig över den kritik som han har mött från vår tidning – möjligen också från de anställda – måste jag kvittera med att säga att det väl inte heller skapar någon god stämning hos de anställda när Nils G. Åsling går ut i lokalradion och kallar dem kverulanter. Man får nog på ömse håll ta på sig av den här kritiken.

Såvitt jag vet är det ett förhandsbesked om lokaliseringsstöd man har begärt. Jag har lärt mig att vad man vill ha klart då är bara huruvida produkten är berättigad till lokaliseringsstöd. Men jag vet också att den här framställningen från NCB är hemligstämplad, och detta har gjort det omöjligt för mig och andra att få fram några närmare detaljer om vad det är fråga om. Jag tycker i alla fall att man inte borde behöva ta så lång tid på sig för att ge ett besked på den här punkten, särskilt om det är fråga om bara ett förhandsbesked, och den uppgiften har jag fått vid mina efterforskningar.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 13 Talmannen meddelade att på föredragningslistan för morgondagens sammanträde skulle

dels kulturutskottets betänkanden nr 22 och 23 uppföras närmast efter näringsutskottets betänkande nr 55,

dels socialutskottets betänkande nr 31 sättas närmast före justitieutskottets betänkande nr 32.

Nr 137

Tisdagen den
9 maj 1978

§ 14 Anmälades och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkanden

1977/78:40 med anledning av riksdagens revisorers förslag (1977/78:12) angående ändring av riksdagens revisorers verksamhet och organisation m. m. jämte motion

1977/78:41 med anledning av motioner om rösträtt till riksdagsval m. m. för invandrare som ej är svenska medborgare

1977/78:42 med anledning av motion om avskaffande av spärregler vid val till riksdag och landsting, m. m.

1977/78:43 med anledning av motion om information till invandrare inför 1979 års val

*Meddelande om
frågor*

Finansutskottets betänkande

1977/78:29 med anledning av i propositionen 1977/78:100 framlagt förslag om anslag för budgetåret 1978/79 till riksdagens revisorer m. m.

Lagutskottets betänkande

1977/78:27 med anledning av motioner om vissa hyresfrågor

Näringsutskottets betänkande

1977/78:58 med anledning av propositionen 1977/78:100 i vad avser Datasaab AB jämte motioner

§ 15 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 9 maj

1977/78:449 av *Per Westerberg* (m) till industriministern om åtgärder för att rädda sysselsättningen i Vrena:

Sysselsättningsläget inom Södermanlands län är i dag utomordentligt trångt. Vid Holmens Bruks anläggningar i Vrena utanför Nyköping sysselsätts i dag ca 200 personer i boardtillverkning. I den statliga utredningen om boardindustrins framtid anses boardtillverkningen i Vrena vara lämplig att avveckla. Holmens Bruk har ställt sig positivt till att bygga om anläggningen för produktion av stenull i stället för board, under förutsättning att regeringen medger dispens och beviljar företaget ett lokaliseringslån för del av investeringarna.

Med anledning av det anförda vill jag ställa följande fråga till statsrådet Nils Åsling:

Tisdagen den
9 maj 1978

*Meddelande om
frågor*

Vilka åtgärder avser statsrådet vidta för att rädda sysselsättningen i Vrena?

1977/78:450 av *Sten-Ove Sundström* (s) till industriministern om ytterligare investeringsmedel till Svenskt Stål AB:

Inom Svenskt Stål AB pågår arbetet för att forma den svenska stålindustrins framtid. För att stålindustrin skall kunna hävda sig på marknaden krävs omfattande investeringar. Allt fler bedömare inom företaget anser att de investeringar som ställts till förfogande är helt otillräckliga.

Enligt uppgifter i massmedia kommer SSAB Luleå (NJA) att drabbas hårt i företagets nya strukturella utformning.

Jag vill därför ställa följande frågor till industriministern:

Är regeringen beredd att tillskjuta ytterligare investeringsmedel till Svenskt Stål AB?

Avser statsrådet verka för att riksdagsbeslutet om 2 300 jobb tas med i SSAB:s planering?

1977/78:451 av *Olle Svensson* (s) till justitieministern om ifrågasatt begränsning av ramarna för yttrandefriheten:

Mot bakgrund av uttalanden från ledande företrädare för det största regeringspartiet med anledning av Stockholms tingsrätts friande dom i målet mellan statsministern och Aftonbladet vill jag ställa följande fråga:

Står regeringen fast vid direktiven till yttrandefrihetsutredningen, eller är tilläggsdirektiv att vänta med innebörd att ramarna för yttrandefriheten bör begränsas?

1977/78:452 av *Pär Granstedt* (c) till kommunikationsministern om ökad säkerhet vid sjötransport av farlig last:

Enligt pressuppgifter förekommer transporter av kärnbränsle och annan farlig last genom Mälaren, Södertälje kanal och Stockholms skärgård utan lotshjälp.

Avser kommunikationsministern att ta initiativ för att öka säkerheten vid transport av farlig last i känsliga farvatten?

1977/78:453 av *Eva Hjelmström* (vpk) till utrikesministern om ett svenskt initiativ till protest mot regimen i Brasilien:

I Brasilien har en hungerstrejk inletts av över 200 politiska fångar i protest mot de politiska förhållanden som råder i landet med våld, tortyr och förtryck. Hungerstrejken är också en sympatiaktion för två fångar som varit isolerade under mer än två år. Flera av de hungerstrejkande riskerar i dag att dö.

Med hänvisning till det anförda vill jag till utrikesministern ställa följande fråga:

Tänker den svenska regeringen uttala sin protest mot regimen i Brasilien och ta initiativ i FN för ett internationellt fördömande av våldsdåden i landet samt ta initiativ för att de politiska fångarna snarast frigges?

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 17.20.

In fidein

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert

Nr 137

Tisdagen den
9 maj 1978

*Meddelande om
frågor*